

voortdurend mee te maken hebben. Overheidsdiensten, particuliere organisaties en instituten waken over natuur en landschap, flora en fauna van Nederland. De Landbouwhogeschool heeft zelfs, voorlopig als enige instelling van hoger onderwijs, een leerstoel voor natuurbehoud en natuurbeheer. Bovendien wordt daar landschapsarchitectuur gedoceerd, terwijl de T.H. te Delft een leerstoel voor landschapsvorming heeft.

Bij de niet ingewijde moet de veelheid van taken en activiteiten zelfs wel eens enige verwarring wekken. Het zojuist gevormde Voorlichtingscentrum ziet het daarom als een voorname taak, als wegwijzer op te treden. Tevens zal het, door zijn uitgebreide documentatie, als vraagbaak kunnen fungeren.

Inmiddels wordt de strijd om het behoud van de natuur en de natuurlijke rijkdommen ook in Europees verband georganiseerd. De Raad van Europa heeft een zeer actief „Committee for the Conservation of Nature and Natural Resources”. Teneinde deze taak nog doeltreffender te kunnen vervullen, heeft de Raad onlangs te Straatsburg het reeds genoemde informatiecentrum voor natuurbehoud in het leven geroepen. Dit Europese centrum zal de Raad van Ministers documenteren ten behoeve van in Europees verband te nemen maatregelen of op te stellen aanbevelingen. Tevens heeft het centrum tot taak de contacten te bevorderen tussen de nationale organisaties, die op hun beurt het centrum van documentatie zullen voorzien. In elk der Europese landen zijn of worden daartoe nationale agentschappen opgericht, die voor de contacten met Straatsburg verantwoordelijk zijn.

De strijd om het behoud van de natuurlijke rijkdommen van Europa is bittere noodzaak. Het gaat daarbij om de bewoonbaarheid van ons werelddeel voor tegenwoordige, maar vooral ook voor toekomstige generaties. Ontluistering van het landschap, vervuiling van de openbare wateren, verontreiniging zelfs van de lucht die wij inademen, bedreigen thans reeds de lichamelijke en geestelijke gezondheid van grote groepen bewoners van Europa.

Bestrijding van deze gevaren vergt gemeenschappelijke inspanning van alle beschikbare krachten. Mobilisatie en coördinatie van deze krachten voor gezamenlijke actie tot behoud

van de natuurlijke rijkdommen van Europa zijn even noodzakelijk als het streven naar verbetering van de materiële welvaart.

Aan de strijd om het behoud van deze natuurlijke rijkdommen hopen het Europese informatiecentrum te Straatsburg en op nationaal niveau het zojuist gevormde Voorlichtingscentrum voor Natuurbescherming door actuele en goed gedocumenteerde voorlichting een belangrijke bijdrage te leveren.

Het centrum is inmiddels met zijn werkzaamheden begonnen. Het is ondergebracht in de gebouwen van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, Herengracht 540, Amsterdam-C.

Met de leiding van het centrum is, in part time-functie, belast de heer Ko Zweeres. Doch ook bij afwezigheid van deze functionaris zal het bureau, op werkdagen, steeds van 9.00-17.30 uur te bereiken zijn op telefoonnummer 020-24 62 12.

Behalve voor de door het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg uitgegeven publicaties, houdt het centrum zich ook aanbevolen voor mededelingen omtrent andere door ons ontwikkelde initiatieven. Het is de bedoeling om, telkens wanneer voldoende stof beschikbaar is, informatie over natuurbeschermingsactiviteiten aan de Nederlandse pers te verstrekken, uiteraard met nadrukkelijke vermelding van de namen der initiatiefnemende organisaties.

Het voorlichtingscentrum hoopt hiermee de zaak der natuur- en landschapsbescherming te dienen, zowel in Europees verband als op nationaal niveau.

BOEKBESPREKING

Perspectives de la Zoologie Européenne, un sondage d'opinions des zoologistes door Jean Leclercq et Pierre Dagnelie. Editions J. Ducolot S. A., Gembloux, 1966. Pr. 250 F. B.

De eerstgenoemde auteur is in 1957 begonnen met een studie van de situatie en de perspectieven van de Europese zoologie. Hij heeft het eerste resultaat van zijn studie neergelegd in een publicatie van 1959: „*Perspectives de la Zoologie Européenne I Histoire, Problèmes contemporains*”. In dat werk is hij nagegaan de ontwikkeling van de ideeën, die de beschrijvende anatomie en opsommende classificatie hebben omgevormd tot een vergelijkende, dynamische en verklarende wetenschap. Deze ideeën zijn doorgedrongen tot alle continenten

en het is thans voor Europa moeilijk aan de spits te blijven, wat in het verleden wel het geval was. Er moet dus in West-Europa van de zijde van de overheid een andere instelling komen ten opzichte van de wetenschappelijke onderzoekers en instituten. Van groot belang hiervoor is te weten hoe de zoölogen er zelf over denken. Deze en andere overwegingen hebben de schrijvers er toegebracht het onderzoek voort te zetten door een vragenlijst te zenden naar de zoölogen. Psychologisch zit die vragenlijst goed in elkaar. Eerst gaat men de opinie van de zoölogen peilen over de beoefenaars van de zoölogie in het verleden en ook van het heden, om zodoende een idee te krijgen van wat de huidige zoölogen belangrijk vinden, en daarna pas komen de vragen, waarvan de beantwoording richtlijnen kan geven voor het toekomstig beleid.

De grote moeilijkheid bij het zenden van de vragen was natuurlijk, aan wie ze gezonden moesten worden. Er bestaat een „Index des Zoologistes” van het jaar 1953. Deze index is natuurlijk verre van volledig — slechts 6000 namen — en het aantal zoölogen van de hele wereld wordt nu op 14.000 geschat. En toch heeft men de index van 1953 als basis genomen, wel hier en daar aangevuld. De lijst van de deelnemers van het XVe Internationaal Zoölogencongres te Londen (1958) was nog niet gepubliceerd, toen men startte met het verzenden van de vragenlijsten (1957).

Uit die 6000 van de index heeft men nog een keuze moeten maken. Men heeft de vragenlijst uiteindelijk gezonden aan 2300 zoölogen van de hele wereld. Wie geen lijst ontvangen heeft, moet niet denken, dat hij niet belangrijk genoeg was. Van die 2300 hebben er 601 geantwoord (Rusland en China hebben niet meegedaan), dus ongeveer 22%, dat is slechts 4½% van de zoölogische wereldbevolking. Nu zou men geneigd zijn weinig waarde te hechten aan de ingestelde enquête. En toch kan ik dat niet zeggen. Uit de binnengekomen antwoorden en begeleidende commentaren kan men veel leren. Hoe het ook zij, interessant is het zeer zeker, want de schrijvers hebben alle aspecten van de antwoorden grondig bekeken.

De eerste vraag luidde: „Wie waren de grootste zoölogen van de 18e en 19e eeuw?” (men moest de term zoöloog zo ruim mogelijk opvatten). In volgorde krijgen wij: Darwin, Linnaeus, Cuvier, Lamarck enz. Mendel komt op de negende plaats, maar hij zal evenals de geoloog Lyell wel vreemd opkijken tot de zoölogen gerekend te worden.

Op de vraag: „Welke waren de grootste zoölogen van de 20e eeuw (1900-1957)” krijgen wij in volgorde: Morgan, Spemann, Julian Huxley, Karl von Frisch enz. U ziet, Amerika voorop.

Dan komen de vragen over de specialisten. Daar kan ik onmogelijk op ingaan. Voor de lezers van dit tijdschrift zal het wellicht prettig zijn te vernemen, dat Wasmann 14x genoemd wordt, terwijl ook Pater Schmitz en Willems niet vergeten zijn.

De beantwoording van de volgende vragen moest gebeuren met „ja” of „neen”, maar de commentaren, die er bij gemaakt zijn, zijn werkelijk de moeite waard om gelezen te worden. Laat ik één vraag er uit nemen. Vraag 16: „Moeten de holotypen bewaard worden in een centraal museum?” Het antwoord was negatief.

De waarde van dit boek wordt nog verhoogd door het feit, dat van de grote zoölogen een portret is opgenomen met een onderschrift, dat hen juist typeert.

K.

Plantengids. Veldflora met 900 Europese planten in kleuren door B. Ursing. Uit het Zweeds voor Nederland vertaald en bewerkt door G. D. Swanenburg de Veye met medewerking van twee Belgische botanici. 256 bladz. Uitg. Elsevier, Amsterdam, Brussel 1967. Prijs f. 14,90.

Het is een rijk geïllustreerde, geheel in kleuren uitgevoerde gids, die iedere amateurbotanicus de juiste antwoorden op zijn vragen zal kunnen geven, zo lezen wij in het begeleidend schrijven van Elsevier. Een paar steekproeven konden deze uitspraak bevestigen. Met behulp van een eenvoudige determineertabel voor families en geslachten vindt de amateur een afbeelding in natuurgetrouwe kleuren van de plant, waarvan hij de naam en verdere bijzonderheden wil weten. Naast de afbeeldingen staan beknopte, duidelijke beschrijvingen.

Bovendien bevat deze gids een met instructieve tekeningen verlichte inleiding, waarin algemene aspecten en gebruikte botanische terminologie worden behandeld, alsmede een uitgebreid register van Nederlandse en Latijnse namen.

Het boek heeft een zeer handzaam formaat, zodat het makkelijk op wandelingen in de zak kan worden meegenomen. Zowel de beginnende natuurliefhebber als de geroutineerde veldonderzoeker zal van deze gids veel plezier kunnen hebben.

K.

Der menschliche Schädel in der Kulturgeschichte von F. Henschen. Verständliche Wissenschaft. Naturwissenschaftliche Abteilung, 89. Band. 117 Seiten mit 81 Abbildungen. Springer-Verlag, Berlin-Heidelberg-New York, 1966. Ganzleinen DM 10,—.

De schrijver heeft als patholoog veel te doen gehad met ziekten van hersenen en schedel, maar in dit boekje treedt hij, zoals hij zelf zegt, buiten zijn eigen vakgebied, en wel om de eenvoudige reden, dat hij de studie van de betekenis en het lot van de menselijke schedel zo interessant vond. Jarenlang is hij er mee bezig geweest en nu geeft hij in dit boekje een samenvatting van de resultaten van zijn studie. De titels van zijn hoofdstukken, waarvan ik enkele zal noemen, zeggen voldoende, bv. „Das Kranium als Symbol des Todes und der Vergänglichkeit”, „Das Kranium als Warnungszeichen”.

In het voorlaatste hoofdstuk lezen wij, dat de schedel een belangrijke plaats inneemt in de cultuur en kunst van Mexico, zowel voor als na de Spaanse overheersing. De schrijver eindigt met een kort hoofdstuk: „Humor und Ernst”.

Het is een prettig boek om te lezen. De illustraties zijn kostelijk.

K.